نامەیەک

ئا: سەرنووسەر

*** نامەیەک لە ئەحمەد محەمەد ئیسماعیل-ــەوە (١)**
بۆ ئازاد عەبدولواحید (٢)

کاکە ئازاد.. چاوەکانت ماچ دەکەم

{عەینەکم پێ نییە، لەبەر ئەوە نووسینەکەم شاش و واشە}

هەندێ جار با خۆتیش حەز بکەی هەندێ شتی بە سوود بکەی، بەڵام گەلێ درک و کۆسپت لەبەردەم دەنێن، کە هەر لە خەیاڵیشدا نییە. من چەند چیرۆکێکم بۆ تۆ دانابوو (٣)، بەڵام «بەڕێوەبەر» خۆی هەندێ ناوی دامێ و وای لێ هات (٤).. ئەمەیان وا.. لێکۆڵینەوەکەت دەربارەی ئەو شاعیرە لاوە (٥) کە لەلامانە، دامان ناوە بۆ «تنضید»ی (٦) بنێرین، ئیتر نازانم لە {(ژمارە) ٥٠دا دەبێ، یان ٥١} (٧)، چونکی (لەپڕ) (٨)، لە نزیکی دەرچوونی گۆڤارەکە، لە پڕ دوو ماددەمان بۆ دێنێ و لەسەری نووسراوە کە دەبێ لەم ژمارەیەدا بن (٩)، ئەویش وا.. ئەوەی لەسەر «بەختیار»ت نووسیوە بینێرە، ئیتر هەروا دەبێ (١٠).. زۆریش زەحمەتە ئەوەی لە مێشکدایە ببێتە کردەوە و بێتە دی (١١).. بەخوات دەسپێرم.

چاوەکانت ماچ دەکەم، ئەگەر ئەوەی باسترناک-م بۆ بنێری (١٢).

ئیمزا
ئەحمەد

پەراوێزەکان:

(١) ئەحمەد محەمەد ئیسماعیل: نووسەر، ڕۆژنامەنووس، چیرۆک و ڕۆماننووس، وەرگێڕ، ساڵی ١٩٤١، لە ئاوایی حەفتەغار کە لە دەوروبەری (داقوق)ـە لە دایک بووە. لە داقوق قۆناغی سەرەتایی خوێندووە، خوێندنی ناوەندی و خانەی مامۆستایانی لە کەرکووک تەواو کردووە. لە سلێمانی، کەلار، دهۆک، تکریت، مامۆستا بووە، لە بواری پەروەردەدا خزمێکی زۆری هەیە. زمانی عەرەبی و تورکی زانیوە، لەو دوو زمانەوە نزیکەی (٤٠) کتێبی وەرگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی، کە کتێبی مێژوویی و ڕۆمان و کورتە چیرۆک هەن، لە ناو ئەوانەدا (٢) لێکۆڵینەوە لە بارەی میرنشینە کوردییەکانی بادینان و ئامێدی هەن. یەکەم بەرهەمی کۆچیرۆکێکە ساڵی ١٩٦٩ بەناوی (دارەکەی بەر ماڵمان) چاپ کراوە، لە بەرهەمە چاپکراوەکانی دیکەی لە بواری گێڕانەوەدا (٧) کۆچیرۆک و (١) ڕۆمانی هەیە، ئەوانەش: دارەکەی بەر ماڵمان، دەستی ئۆخەی، ئەسپ، چاوەڕوانی، فڕینەکان، بەردی سەبر، عەبۆ ئیتاڵی، لەگەڵ ڕۆمانی بەهاری ڕەش، چاپ کراون. لە ڕۆژنامەگەریی کوردیشدا، لەو گۆڤار

و ڕۆژنامانـەدا وەک ئەندامـی دەسـتەی نووسـەران کاری کـردووە: (گۆڤـاری بەیـان، پاشـکۆی ئـەدەب و هونـەر-ی ڕۆژنامـەی برایەتـی، گۆڤـاری بـارش- بـە زمانـی تورکـی، گۆڤـاری ئاییـندە). سـەرەتای خوێندنـەوەی لـە کەرکـووک، بەهاندانی د. مـارف خەزنـەدار و د. جەمـال نەبـەز بـووە، کـە ئەوکاتـە دەورێکـی گرنگیـان لـە بڵاوکردنـەوەی کوردایەتیـدا گێـڕاوە، بـۆ خوێندنـەوەی کتێبـی کـوردی و کڕینـی گۆڤـار و ڕۆژنامەکانـی ئـەو سـەردەمە، بـە تایبەتیـش کڕینـی کتێبـە چاپکراوەکانی چاپخانـەی عەسری، کـە خاوەنەکـەی (محەمەدئەمین عەسری)ی بووە، چاپ دەکران، چاپخانەکە ئـەو کاتـە کەوتبـووە لـە چاپدانی داستانە کۆنەکانی کورد. یەکـەم چیرۆکـی خـۆی لـە ڕۆژنامـەی برایەتی، لەلایـەن ڕەفیق چـالاک-ـەوە بڵاوکراوەتـەوە، بڵاوبوونـەوەی ئـەم چیرۆکـەی زیاتـر بـۆ بەردەوامبـوون لەسـەر نووسـین هانیـان داوە. ئـەم نووسـەر و وەرگێـڕ و چیرۆکنووسـە دیـارە، بـە نەخۆشـی، لـە شـاری هەولێـر، ڕۆژی ٢٠٢٣/٤/٢٦، لـە تەمەنـی ٧٥ سـاڵیدا کۆچـی دوایـی کـردووە.

(٢) هەرچەنده لەبەر پەلەپەلکردن لە نووسینی نامەکە، ڕێککەوتـی نووسینی نامەکەی لەبیرچووە و نەینووسیوە، بـەڵام مـن ئەگـەر بـە تـەواوی ڕۆژ و مانگەکەشـی نەزانـم، ئـەوە دڵنیـام سـاڵی ١٩٨٨ بـووە.

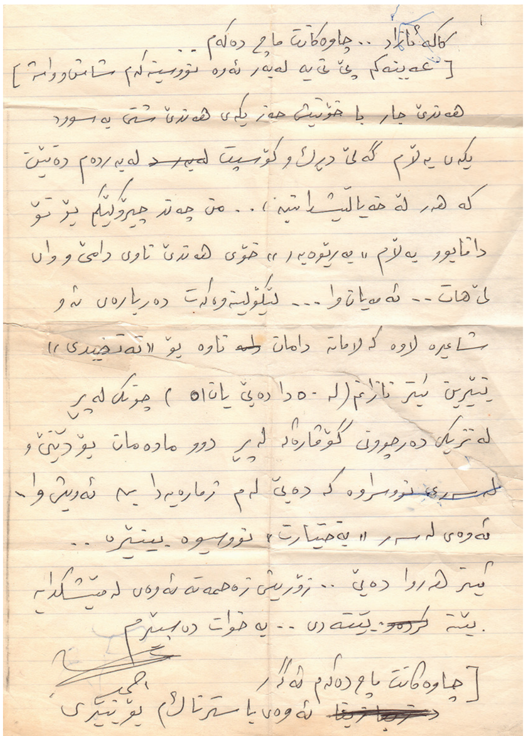
کاکە ئازاد .. چاوەکانت ماچ دەکەم
[عەیبەکەم پێ [illegible] لەبەر ئەوە نووسینەکەم [illegible]]
هەندێ جار با خۆشیش حەز بکەی هەندێ شتی بە سوود
بکەی بەڵام گەلێ درێژ و کورت [illegible] لەبەردەم دەبێ
کە هەر لە خەیاڵیشدا نیە .. من چەند چیرۆکێکم بۆ تۆ
دانابوو بەڵام «بەڕێوەبەر» خۆی هەندێ ناوی دامێ و وای
لێ هات .. ئەمیانەوا ... لێکۆڵینەوەکەت دەربارەی ئەو
شاعیرە لاوە کە لامانە داماوە [illegible] ناوە بۆ «ئەتخیدی»
بنێریت ئیتر نازانم (لە ٥٠دا دەبێ یا ٥١) چونکە لەبەر
لە ترسی دەرچوونی گۆڤارەکە لەبەر دوو مادەمان بۆ دێت و
لەسەری نووسراوە کە دەبێ لەم ژمارەیەدا بێ ئەویش وا
ئەوەی لەسەر «ئەحیارت» نووسیوە بینێرە ..
ئیتر هەروا دەبێ .. زۆریش زەحمەتە ئەوەی لە مێشکدایە
بێتە [illegible] بێتە دی .. بە خوات دەسپێرم
[چاوەکانت ماچ دەکەم ئەگەر
[illegible] ئەوەی باستکرد(ە)م بۆ بنێری

(٣) زۆرجار کە بە دووقۆڵی دادەنیشـتین، دەردەدڵ و سکاڵای حاڵـی خـۆی بـۆ دەکـردم، ئـەوەی دەدرکاند چـۆن بەهـۆی ناعیلاجـی و سـەختیی گوزەرانـەوە لـە گۆڤـاری بەیـان، بـە گرێبەسـت دامـەزراوە، بـەڵام نەیدەشـاردەوە کـە ڕووبـەر و پانتایـی جووڵانـەوە و کارکردنی سـنووردارە و دەسـەڵاتی بەسەر بڵاوکردنەوە و ڕواندنـی زۆر بابەتـدا ناشـکێ و ناتوانـێ بەپێـی پێویسـت، خزمەتـی هـاوڕێ نووسـەر و ئەدیبەکانـی بـکات و بەپیـر داواکارییەکانیانـەوە بچێـت.

(٤) نووسـیویەتی: {مـن چەنـد چیرۆکێکـم بـۆ تـۆ دانابـوو، بـەڵام «بەڕێوەبـەر» خـۆی هەنـدێ نـاوی دامـێ و وای لـێ هـات..}، بـۆ ڕوونکردنـەوەی زیاتـری ئـەو ڕسـتەیە، جـاران گۆڤارەکانـی (بەیـان) و (ڕۆژی کوردسـتان)، هـەر جارێـک کـە بـە شـیعر و چیـرۆک تایبـەت دەکران، یـان هەنـدێ ژمارەیـان کە دەردەچوون، دواتـر شـیعرەکان، چیرۆکەکانیـان ڕووبـەڕووی چەنـد ڕەخنەگرێـک دەکـردەوە، بـۆ ئـەوەی خوێندنـەوەی ڕەخنەییـان بـۆ بکـەن، دیـارە بەپێـی قسـەی خـۆی چەنـد چیرۆکێکـی بـۆ منیـش دانـاوە ڕووبەڕوومیـان بکاتـەوە تـا لـە بارەیانـەوە بنووسم، بـەڵام «بەڕێوەبەر» کـە مەبەسـتی بەڕێوەبـەری گشـتی دەزگاکـە (موسـڵح جەلالی)یە، دوای ئـەوەی لـە قیـادەی مەرکـەزی حزبـی شـیوعی ڕووخـا و قاچـی خلیسـکا، چـووە ڕیزەکانـی بەعسـەوە، زۆر تـاوان و خراپـەکاری لـێ دەگێڕنـەوە، لـە هەمـووی سـەیرتر ئـەوە بـوو، ئـەو کـە هیـچ پێوەندییەکی بـە ئەدەبیـات و ڕۆشـنبیرییەوە نەبـوو، کەچـی کرابـووە بەڕێوەبـەری گشـتیی دەزگای ڕۆشـنبیری و بڵاوکردنـەوەی کـوردی، ئەویـش زیاتـر ئـەو ناوانـەی بـەلاوە پەسـند بـوو کـە لـە خۆیـەوە نزیـک بـوون و هـەواڵ و قسـەی نـاو ناوەنـدی ئەدەبـی و نووسـەرانیان پـێ دەگەیانـد، بۆیـە نـازی ئەوانـەی هەڵدەگـرت، قـەت دانـووی لەگـەڵ مـن نەدەکـوڵا، بگـرە لـەو کاتـەی کتێبەکـەم دابـووە بەڕێوەبەرایەتیـی سانسـۆری چاپەمەنییـەکان لـە بەغـدا، کتێبێکیـان لەبـەر ڕووناکیـی کتێبەکـەی مـن (دیوانـی شـێخ نووریی شـێخ سـاڵح) بە شـەپڕێوی و پـڕ لـە هەڵە بـۆی نووسـی، مـن ئـەو کاتـە گەرماوگـەرم بەیاننامـەم لـە بارەیـەوە دەرکـرد، دواتـر ئـەو چیرۆکـە بـە تێروتەسـەلی دەنووسـم، ئیـدی چـۆن بـەوە ڕازی دەبـێ چیرۆکـم بـۆ

بنێرن هەڵیانسەنگێنم، کە دەشڵێ (هەندێ ناوی دامێ و وای لێ هات)، ئەوە دیارە کە نە گوێی لە ئەحمەد محەمەد ئیسماعیل گرتووە و نە خۆشیی بە چارەی من هاتووە و نە ئەوانی نزیکی خۆشی بە من گۆڕیوەتەوە، کە بۆ دەسکەوت و ئیمتیازات هەموو کارێکیان بۆی دەکرد.

(٥) کە نووسیویەتی (لێکۆڵینەوەکەت دەربارەی ئەو شاعیرە لاوە کە لەلامانە)، مەبەست لێی ئەو نووسینەی منە کە بە ناوی (گەشتێک بەناو لە غوربەتا) نووسیبوو، ئەوەش بەرهەمی شاعیری لاو محەمەد عومەر عوسمان بوو.

(٦) دەڵێ: (دامان ناوە بۆ «تنضید»ی بنێرین)، مەبەستی تایپکردنی دەستنووسەکەی منە، کە لێکۆڵینەوەکەمە سەبارەت بە شیعرەکانی محەمەد عومەر عوسمان.

(٧) دوای ئەوەی هەواڵی بڵاوکردنەوەی لێکۆڵینەوەکەی پێ دام، ئەوەبوو بە (٢) بەش لە گۆڤاری بەیان، لە ژمارە (٥٠ - ٥١) نەبوو، بگرە ژمارە (١٥٠)ی کانوونی یەکەمی ساڵی ١٩٨٨ و (١٥٥)ی ئایاری ساڵی ١٩٨٩دا بڵاوکرایەوە، هەر ئەو نووسینەم بەسەریەکەوە لە بڵاوکراوەی ڕۆڤار، ژمارە (١٠١)ی ساڵی ٢٠٢٤ بڵاوکرایەوە، کە دەزگای سەردەم، لە سلێمانی دەری دەکات.

(٨) وەک دیارە لەبەر پەلەپەلکردن لە نووسینی نامەکە، دوو جار ئەو وشەیەی لە ڕستەیەکدا دووبارە کردووەتەوە، ئەوەی یەکەمیانم پێ زیادە.

(٩) نووسیویەتی: (لە نزیکی دەرچوونی گۆڤارەکە، لە پڕ دوو ماددەمان بۆ دێنێ و لەسەری نووسراوە کە دەبێ لەم ژمارەیەدا بن)، ئەوەش نیشانەی میزاجیەتی «بەڕێوەبەری گشتی» نیشان دەدات، کە هیچ حسابێکی بۆ نۆرەگرتن و ئەسبەقیەتی بابەتەکان نەکردووە، چی ویستووە، ئەوەی کردووە و بڕیاری جێبەجێکردنی لەسەریان داوە. مەبەستی هاوڕێکەم ئەوەیە ئەگەر لەو دوو ژمارەیەی ئاماژەی پێ کردوون بابەتەکەت بڵاونەکرایەوە، ئەوە خەتای من نییە، چونکە (ئەو) لە دەرەوەی دەسەڵاتی ئێمە، بابەت بەسەرماندا دەسەپێنێ، هەر بۆیەش بابەتەکەم کە لە ساڵی ١٩٨٥ نووسیبوو، لەبەر درێژییەکەی ساڵی ١٩٨٧ بۆم ناردن، ئەوان بەشی دووەمیان دوای (٥) ژمارە بڵاوکردەوە، خوێنەر بەشی یەکەمی هەر بە تەواوی لەبیرچووبوو.

(١٠) نووسیویەتی: (ئەوەی لەسەر «بەختیار»ت نووسیوە بنێرە، ئیتر هەروا دەبێ..) بابەتێکم لە بارەی شیعر و شاعیرایەتی «بەختیار عەلی»یەوە نووسیبوو، بۆیانم نارد و بڵاونەکرایەوە، بە داخەوە ڕەشنووسی ئەو بابەتە، لەگەڵ زۆر لە نامە و نووسین و وێنەکانم، لە سلێمانی بەهۆی ڕووداوەکانی شەڕی ناوخۆ، زۆریان لێ گەڕام نەمدۆزینەوە، دیاربوو نەمابوون و بەرچاوم نەکەوتەوە.

(١١) دەڵێ: (زۆریش زەحمەتە ئەوەی لە مێشکدایە ببێتە کردەوە و ببێتە دی)، ئەو وەک کەسێکی خوێندەوار و خەمخۆری داهێنان حەزی دەکرد زۆر لە بەرنامەکانی ناو مێشکی خۆی جێبەجێ بکات، بەڵام لەناو ئەو داروپەردووە، هەر هێندە دەسەڵاتی هەبووە، بۆیە زیاتری پێ نەکراوە.

(١٢) نووسیویەتی: (چاوەکانت ماچ دەکەم، ئەگەر ئەوەی باسترناک م بۆ بنێرێ)، واتە ئەگەر بۆی نەنێرم، چاوەکانم ماچ ناکا، لێرەشدا مەبەستی ناردنی کتێبێکە بەناوی (قضية باسترناک)، کە عەلی ئەحمەد سەعید (ئەدۆنیس) نووسیویەتی و ساڵی ١٩٥٨ چاپی کردووە. ئەو کتێبە بچکۆلەیە داکۆکیکردنە لە بۆریس باسترناک کە خاوەنی ڕۆمانی دوکتۆر ژیڤاکۆیە، کاتی خۆی کە ئەو کتێبەی (ئەدۆنیس)م خوێندەوە، کە لە دڵشاد عەبدوڵڵام وەرگرتبوو، ئەوەندە جوان لە بارەی ئەدەب و ڕۆمانەکەوە نووسیبووی، زۆر تامەزرۆی خوێندنەوەی ڕۆمانەکەی کردم، بۆیە زۆر بە دوایدا گەڕام، بە دەستم نەدەکەوت، دواجار لەلای د. عەبدوڵڵا حەدداد بە دەستم هێنا و خوێندمەوە. ڕۆمانەکە (٢) بەرگە، کراوەتە فیلمیش، لە کۆتایی بەرگی دووەمی ڕۆمانەکەشدا، هەندێ لە شیعرەکانی (باسترناک)یش، وەک پاشکۆ کرابوونە عەرەبی و لەوێ چاپ بووبوون. ڕەوانشاد ئەحمەد محەمەد ئیسماعیل کە لە دەمی منەوە باسی ئەو کتێبە، (قضية باسترناک) و ڕۆمانەکەم بۆ کردبوو، زۆر حەزی دەکرد ئەو کتێبەی بۆ بنێرم و بیخوێنێتەوە.